

Pekka Piispanen

1.8.2012

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 HELSINKI
(valtiovarainministerio@vm.fi)

Lausuntopyyntönnä 12.7.2012/VM066:00/2012

Tuloverolain 73 §:n muuttaminen (verosta vapaa kilometrikorvaus)

Lausunnon pääkohdat

- lakiesityksen työmarkkinapoliittisia vaikutuksia ei ole arvioitu, vaikka esitys vaikuttaa laajasti työelämän pelisääntöihin
- lakiesityksen verotuotto-odotukset ovat epärealistiset
- lakiesityksellä heikennetään työn tekemisen ja teettämisen edellytyksiä
- työajoa koskevien kilometrikorvausten tulee olla jatkossakin verottomia.

Lakiesityksen taustaa

Hallituksen kehysriihessä maaliskuussa katsottiin, että nykyinen korvaustaso omalla autolla ajetuissa työajoissa on ylikompensoiva, kun autolla ajetaan yli 15 000 kilometriä. Väitetyn ylikompensaation purkavilla rakenteellisilla muutoksilla saataisiin lisää verotuloja noin 70 miljoonaa euroa vuodessa.

Lausunnolla olevassa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan tuloverolaissa olevaa kilometrikorvausta koskevaa säännöstöä muutettavaksi niin, että Verohallinto vähentäisi verosta vapaan kilometrikorvauksen yleistä määrää vahvistettaessa yksityisajojen osuutena 5 prosenttia valtion työmarkkinalaitoksen laskemasta enimmäismäärästä. Toiseksi Verohallinto vahvistaisi erikseen verosta vapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärän 15 000 kilometrin osalle. Työntekijän ajokilometrien ylittäessä 15 000 kilometriä Verohallinto vahvistaisi verosta vapaaksi määräksi 55 prosenttia työmarkkinalaitoksen laskemasta kilometrikorvauksen enimmäismäärästä.

Lakiesityksen lähtökohtien ja sisällön arviointia

Kilometrikorvausten maksaminen perustuu työ- ja virkaehtosopimukseen, työnantajan ja työntekijän välisiin sopimuksiin tai työpaikoilla noudatettaviin käytäntöihin. Esityksen toteutuminen johtaisi siihen, että valtiovalta puuttuisi työmarkkinoiden sopimustoimintaan vastoin Suomessa noudatettuja periaatteita. Lakiesitysluonnokseen ei kuitenkaan sisälly työmarkkinapoliittisia vaikutusarvioita. Nämä ovat erittäin merkittäviä epäkohtia, sillä esityksellä on olennaisia vaikutuksia työmarkkinoiden sopimustoimintaan.

Esitetyt veromuutokset tulisivat voimaan vuoden 2013 alusta ja niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuonna 2013 toimitettavaan verotukseen. Veromuutoksilla puututtaisiin siten sopimusten tuomiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin kesken sopimuskauden ja luotaisiin paineita merkittäviin sopimuskäytäntöjen muutoksiin ja jopa voimassa olevien sopimusten muuttamiseen. On todennäköistä, että esitys lisäisi epävakautta työmarkkinoilla.

Hallituksen esityksessä verovapaiden kilometrikorvausten määrä pienentyisi eniten niillä, jotka tarvitsevat autoa eniten työssään. Yli 15 000 kilometriä vuodessa työajoa ajavia oli vuonna 2010 noin 38 000. Näiden työntekijöiden työn luonne on sellainen, että oman auton käyttö on heille välttämätöntä esimerkiksi asiakaskäyntien vuoksi. Akavan kentässä suurimpia ryhmiä ovat myynnin ja markkinoinnin ammattilaiset sekä teollisuuden kunnossapito-, huolto- ja käyttöönottoehtäviä tekevät matkatyöntekijät.

Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jolloin esimerkiksi asiakastapaamisiin on hyvinkin pitkiä matkoja. Onkin tärkeää ottaa huomioon työn tekemiseen liittyvät turvallisuus-, luotettavuus- ja viihtyvyysnäkökohdat.

Valtiovarainministeriön ylikompensaatioargumentaatio kohdistuu auton kiinteisiin kuluihin. Kiinteiden kulujen laskenta painottuu – suosituimpien automallien ollessa laskentaperustana – melko pieniin ja edullisiin autoihin. Esityksessä ei oteta huomioon sitä, että auton arvo alenee nimenomaan ajomäärien kasvaessa, jolloin jäännösarvoa ei ole perusteltua laskea sen perusteella, että autoa ajetaan kahdeksan vuoden aikana yhteensä 120 000 kilometriä.

Suomen autokanta on jo nykyisin sangen vanhaa. Esityksen vaikutuksesta se ikääntyisi entisestään, jolloin liikenneturvallisuus heikentyisi.

Pekka Piispanen

1.8.2012

Yhtenä keskeisenä lähtökohtana uudistusten hyväksyttävyydelle ovat niiden vaikutukset työllistämisen lisäämisessä tai työvoiman liikkuvuuden edistämisessä. Lakiesitysluonnoksessa nämä tavoitteet eivät toteutuisi. Harmaan talouden torjuntaan esityksellä ei olisi tosiasiallisia vaikutuksia. Sen torjuntaa edistetään muilla käynnissä olevilla merkittävillä hankkeilla sekä muutoinkin lisäämällä viestintää ja valvontaa.

Lakiesityksen vaikutukset verokertymään ovat epäselviä, kuten esityksen taloudellisia vaikutuksia koskevassa arvioinnissa todetaan. On todennäköistä, että muutos siirtäisi työn tekemisen kuluja palkansaajan itsensä maksettavaksi eikä tavoiteltua verotulojen lisäystä siten saavutettaisi. Vaihtoehtoisesti työnantajien työn teettämisen kustannukset nousisivat.

Ylipäättään lakiesityksellä lisättäisiin työn ja työsuoritukseen liittyvän toiminnan verorasitusta ja siten vaikeutettaisiin työn tekemistä ja teettämistä. Verotuskäytännöt monimutkaistuisivat ja verotukseen liittyvä byrokratia lisääntyisi.

Verovapaiden kilometrikorvausten enimmäismäärä perustuu nykyisin Verohallinnon vuosittain antamaan päätökseen matkakustannusten korvauksista. Päätös annetaan sen jälkeen, kun kulukorvausasiain neuvottelukuntaa on kuultu. Menettely on erityisesti hallinnollisten kustannusten näkökulmasta perusteltu ja toimiva.

Akavan kanta

Akavan lähtökohtana on, että työajoa koskevien kilometrikorvausten tulee olla jatkossakin verottomia. Tätä myös muut palkansaajajärjestöt ovat korostaneet.

Lisäksi

Arvioitaessa tuloverolain mahdollisia muutostarpeita tulee ottaa huomioon, se, että verolainsäädännössä on ristiriita virantoimitusmatkoja koskevien kunta-alan sopimusmääräysten kanssa. Asia tuli ajankohtaiseksi silloin, kun verottaja ratkaisi ns. komennusmiesten verokohteluun liittyvät ongelmat. Virantoimitusmatkoilta maksettavat matkakorvaukset ovat verotettavaa tuloa, elleivät toimipaikat sijaitse eri kunnissa. Ongelma koskee erityisesti kiertäviä opettajia ja se korostuu entisestään kuntarakenteen kehittymisen myötä. Kyseinen matkakustannusten korvausten verotukseen liittyvä epäkohta on ratkaistavissa muuttamalla TVL:n 71 §:n 1 momenttia siten, kuin Akavan piiristä on aiemmin esitetty kunta-alan pääsopijajärjestöille.

Pekka Piispanen

1.8.2012

Akava ry

Sture Fjäder
puheenjohtaja

Pekka Piispanen
johtaja